

Ervaringswerk Meerjarenplan van BEL naar Herstelacademie (samenvatting)

De taken van een ervaringswerker

De collega maakt deel uit van de hulpverlening, maar is niet de verlengde arm of vervanging van de verpleegkundige. Als vertaler van het patiënt perspectief vormt hij "het geweten van het team". Hij toont een kritische blik op ontwikkelingen in de zorgverlening en geeft adequaat feedback.

- Wij **adviseren in overleggen en Factbord- bespreking**. Wij blijven alert in het denken vanuit het belang van de cliënt. Wij volgen kritisch de ontwikkelingen in herstelgerichte zorg. Wij vermijden medisch taalgebruik in contact met cliënten en naasten.
- Met **de presentiebenadering** bij inloop en groepen sluiten wij aan bij de vragen en behoefte van de mensen. Wij dragen bij aan het behouden van stabiliteit en het voorkomen van crisis door bewustwording van eigen kracht tot stand te brengen.
- Met **individuele cliëntcontacten** richten wij ons op vraaggerichte trajecten van 3 tot 5 sessies over functioneel en persoonlijk herstel. Het traject eindigt met een evaluatie in het EPD. Een nieuw traject kan gestart worden zodra er een nieuwe vraag is gesteld. Met deze werkwijze wordt de cliënt minder afhankelijk van de begeleiding en neemt hij – zo mogelijk- meer eigen regie.
- De **tijdelijke maatjes functie** voornamelijk bij Wonen heeft tot doel de sociale rollen te belichten en desgewenst te vergroten. Het gelijkwaardig contact in deze functie opent deuren die eerder gesloten bleven.
- Wij dragen de herstelvisie uit door medewerking aan projecten en werkgroepen. Wij **adviseren voor beleid en ontwikkelen** gastlessen, workshops en trainingen voor zowel cliënten als vrijwilligers en hulpverleners. Daarbij is onze consulentenschap richtinggevend.

De competenties van een ervaringswerker

Samenwerken

In de samenwerking staat luisteren en sensitiviteit centraal.

Wij hebben en houden voor ogen dat het gezamenlijke doel op een hoger plan staat dan het eigen doel. Dat doen we door met anderen mee te denken, mee te werken en ons in te spannen om een gezamenlijk resultaat te bereiken.

Sensitiviteit

- We zijn ons bewust van de verantwoordelijkheid voor gedrag dat getuigt van het onderkennen van de gevoelens en behoeften van zowel cliënt als collega en omgeving.
- We trachten aan te sluiten bij de ander door ons aan te passen aan de behoeften van de ander. Zo wint of verkrijgt de cliënt meer vertrouwen om het vooropgestelde doel gemakkelijker te bereiken worden.
- Wij zijn alert op gezamenlijke beslissingen en stappen ook buiten de eigen vertrouwde context.
- **Aanpassingsvermogen en flexibel gedrag**
Wij zoeken en vinden nieuwe wegen bij begeleiding van persoonlijk en maatschappelijk herstel bij veranderende omstandigheden.
- Wij ervaren ruimte in ons team om competenties toe te voegen en fouten te mogen maken waaruit wij verbeterpunten destilleren
- Wij stellen vragen ter discussie omdat we ons gedragen weten in een goed functionerend team.
- Wij hanteren verschillende manieren van aanpak om een doel te bereiken. Wij tonen daarmee flexibel gedrag.

Onafhankelijkheid

- Wij zijn aanjager voor het denken vanuit cliënt perspectief.
- Wij werken in een cultuur waar ruimte is voor respect voor afwijkende ideeën en meningen.

- Wij toetsen onze onafhankelijkheid en discipline voor vasthoudendheid tijdens de interviews van de vakgroep.
- Het overtuigen van teamleden voor een ander werkwijze kan deel uitmaken van ons werk. Daarbij stellen wij ons bescheiden en beslist op. Het herkennen van bezwaren houdt ons in contact met onze teamleden.

Zelfontwikkeling

- Wij onderhouden onze inzicht in eigen sterktes en zwakten door regelmatige deelname aan interview, vakgroep en andere verplichte en gewenste scholingen. Op basis hiervan zijn wij ondernemend om eigen kennis, vaardigheden en competenties te vergroten of te verbeteren.
- Voor onze professie is zelfontwikkeling van essentieel belang om aan de veranderende eisen te kunnen blijven voldoen. Het spanningsveld tussen enerzijds de wensen en behoeften van de cliënt en anderzijds de veranderende samenleving vraagt om voortdurend kritisch te reflecteren op eigen handelen.
- Wij kennen de valkuil van tevredenheid met de status quo. Wij volgen samen met andere professionals ontwikkelingsgerichte scholingen.

Waar werken ervaringswerkers en stagiaires?

Vanaf 2012 werken wij in Fact teams. We zijn inmiddels ook te vinden in klinieken, bij For Fact, BinG en Wonen. Bovendien zijn wij werkzaam in verschillende projecten en werkgroepen voor advisering in beleid.

Wij dragen bij aan triade gericht werken, aan de- stigmatisering, aan kennisoverdracht voor herstel ondersteunende zorg en stimulering van samenwerking met andere maatschappelijke organisaties. Wij ontwikkelen **nieuwe programma's** op het gebied van functioneel, persoonlijk en maatschappelijk herstel inherent aan onze consulentschappen.

Bij voorbeeld: **De Kunst van herstellen**

Schuldhelpverlening en eigen ervaring
Psycho-educatie en krachtgerichte benadering
Evaluatie separatie: nieuwe werkwijze
Stigma en zelf stigma

Meer thema's zullen volgen in samenwerking met bezoekers van de op te richten herstelacademie in 2018. Deze reeds geplande lessen worden in 2018 verzorgd voor RUG periodiek, Hanzehogeschool HBO V en MBO V periodiek, gemeente Groningen, De Horizon Winschoten, Synergon en op aanvraag.

- In 2018 is er meer vraag naar omgaan met verslaving. Paul Coutinho geeft gastlessen aan hulpverleners in Zuidlaren.
- Bij voldoende vraag van naasten: een training over het vervullen van deze naastenrol met de Familie ErvaringsWerker. (FEW)
- Het betrekken van groepsgenoten bij het ontwerpen van nieuwe trainingen, die gevraagd worden door de deelnemers zelf.
- Train de trainer voor vrijwilligers van de herstelacademie.
- Wellnes Recovery Action Plan (WRAP)

De doelstellingen

Missie

Wij streven naar empowerment ter bevordering van een vruchtbare samenwerking tussen cliënt, steunsysteem en professionals. Het eigen verhaal en ervaringskennis zijn centrale thema's binnen de behandeling bij Lentis. Wij werken vanuit de triade in verschillende projecten van Lentis en partners.

Visie

Zelfredzaamheid door eigen regie is een belangrijk hulpmiddel om het zelfvertrouwen van de cliënt en hun naaste te versterken.

Zelfstigma is bespreekbaar vanuit ervaringskennis. Wij scheppen gezamenlijk ruimte voor hoop, toekomstperspectief en nieuwe mogelijkheden voor verdere persoonlijke ontwikkeling omdat samenredzaamheid groeit en daardoor de problemen en symptomen naar de achtergrond verschuiven. Aandachtspunten zijn het eigen verhaal als kennisbron, eigen kracht en kennis van hulpbronnen. Zo stimuleren wij mensen om stappen te durven en te kunnen zetten op weg naar een leven dat ondanks eventuele kwetsbaarheden naar tevredenheid is ingericht.

1. Van BEL naar Herstelacademie

<https://www.kenniscentrumphrenos.nl/wp-content/uploads/2017/09/cover-brochure-Herstelacademies.png>

Willen wij empowerment van de cliënt bevorderen dan schenken wij meer aandacht aan de talenten en kennis van de cliënten. We hanteren de krachtgerichte benadering. Hierbij kan de context van de cliënt mede bepalen welke ondersteuning het beste aansluit.

De meerwaarde

We stellen een inloopruijme als centrale ontmoetingsplek met aangrenzende cursusruijme ter beschikking. Doordat wij met elkaar onze ervaringskennis delen ontstaat er een nieuwe dynamiek van leren. Het gaat hierbij om het delen van ervaring en je daardoor herkend voelen. Hierdoor kan hoop groeien en ontstaat ruimte om op eigen tempo te bouwen aan je toekomst of om te behouden wat je hebt opgebouwd.

We zijn ervan overtuigd dat door deze groepsgerichte en vraaggerichte aanpak, een krachtiger kader ontstaat om behoud van stabiliteit of persoonlijke ontwikkeling een nieuwe impuls te geven.

De open deur midden in de samenleving zonder label en zonder drempel

De herstelacademie geeft bezoekers de mogelijkheid om een andere rol aan te nemen. Zij zoeken min of meer contact, maken hun keuzes als het gaat om workshops, lezingen of groepen. Zij dragen bij aan het klimaat van ontmoeten, ontdekken of benutten hun talenten. Daardoor stimuleren en corrigeren zij elkaar. Zij dragen nieuwe onderwerpen aan. Bezoekers zijn mensen met een eigen verhaal. Bezoekers zijn ook hun naasten, wijkgenoten en vrijwilligers. Ook burgers uit de buurt die bezig zijn met hun persoonlijk herstel na een life-event. Ook mensen met een somatische aandoening maken gebruik van deze plek die begeleid of gefaciliteerd wordt door ervaringswerkers en vrijwilligers.

Doelen en middelen

- sociale cohesie bevorderen: *De kunst van herstellen, diverse workshops over netwerken*
- educatieve doelen behelzen: *WRAP, Zelfbeeld e.a.*
- lotgenotencontact versterken: *Mijn eigen verhaal e.a.*
- (zelf) stigma bespreekbaar maken en de weg vrij maken voor toekomstplannen: *Photo Voice*
- nieuwe thema's die deelnemers aandragen en die worden ontworpen i.s.m. deze deelnemers.
- vrijwilligers als co-begeleiders krijgen als mogelijkheid voor re-integratie
- vrijwilligers als co-begeleiders als voorbereiding op een opleiding of (vrijwilligers)werkplek.

2. Werken in de triade

Implementatie van nieuwe werkwijze evalueren separeren

- met een ervaringswerker: In 2017 hebben verschillende medewerkers van BEL bijgedragen aan het afnemen van de evaluaties van de separaties binnen de klinieken van Lentis. Het oude format was niet ondersteunend genoeg voor de cliënt om zijn eigen verhaal te doen. Inmiddels is het format en de werkwijze van de evaluatie doorontwikkeld in samenwerking met het Bureau Geneesheer Directeur. De implementatie middels klinische lessen door Heleen Wadman is gestart. Inmiddels is er al landelijk interesse getoond voor deze werkwijze! Lentis is hier vooruitstrevend in.

Intensive Home Treatment IHT

- In 2018 houdt de Familie ervaringswerker (FEW) vanaf mei wekelijks een inlooppuur voor naasten in kliniek Groningen en kliniek Winschoten. De FEW werkt nauw samen met de systeemtherapeut. De ervaringswerker van het IHT team start in 2018 zijn werkzaamheden.

Peer-support Open Dialogue (POD)

- POD betreft een benadering waarin het netwerk centraal staat in tijde van crisis. Bij deze benadering gaat men er vanuit dat de kennis van het probleem en de oplossing ervan in het netwerk aanwezig is en dat vanuit de hulpverlening een klimaat gecreëerd kan worden om gezamenlijk betekenis te geven aan deze situatie. Dit jaar worden voorlichtingen gegeven en zal ook een start gemaakt worden met de eerste oefensituaties. In januari is Heleen Wadman als ervaringswerker begonnen met de training in Engeland. De bedoeling is dat in 2019 een POD-team kan gaan starten.

Familie ervaringswerker (FEW) en samenwerking met de Familieraad

- In 2018 investeren wij in meer uren FEW; namelijk 16 uur p. w. voor Volwassenenzorg. Binnen 10 maanden zijn er vier regionale bijeenkomsten georganiseerd in Groningen en Zuidlaren. De samenwerking met familieraad, geestelijke verzorging en verpleegkundigen versterken wij middels themabijeenkomsten en ind contacten.

4. Aandachtspunten bij bemoeizorg en dubbele diagnose

- De voorbeeldfunctie als valkuil: Met het inzetten van ons eigen referentiekader bestaat het gevaar van miskennis. Want de situatie waarin de meeste van onze patiënten zitten is vaak uitzichtlozer dan dat wij hebben meegemaakt. Hierin is terughoudendheid erg belangrijk.
- Wij zijn deel van de hulpverlening waarbij we samen met ons (Fact) team de gedeelde visie op herstelondersteuning in de praktijk brengen. Cliënten die de ruimte voelen om bij de ervaringswerker bepaalde afspraken of grenzen op te rekken verdienen een heldere benadering in afstemming met de teamleden. Gemaakte afspraken gelden voor iedereen; de creativiteit bij de invulling hiervan verantwoordt wij in ons team.

Forensische (Fact) zorg

For Fact heeft in 2017 meer geïnvesteerd in uren ervaringswerk, namelijk van 8 naar 24 uur per week. De ervaringswerker bij For Fact is sinds 2017 "het geweten van het team". Taalgebruik en respectvolle benadering hebben hierdoor in het gehele team meer aandacht verkregen. We blijven in 2018 investeren met de volgende aandachtspunten:

- Advisering bij *Moreel Beraad* .
- Begeleiding van de Liberman training als gelijkwaardige partner.
- Bewustwording van medisch taalgebruik versus menselijke begeleiding.
- Advisering in het MDO: Collega hulpverleners een spiegel voorhouden en mogelijk aansluiten bij andere levensgebieden voor holistische benadering.
- Individuele begeleiding met het bieden van hoop vanuit gelijkwaardige benadering: het aanboren van de energie die de cliënt in feite zelf al heeft.

5. Mentalisation Based Treatment (MBT)

"De MBT behandeling heeft van mij de beste versie van mezelf gemaakt." (Beoordeling op Zorgkaart Nederland, november 2017).

- In 2018 bieden we cliënten na de intake een kennismaking met de ervaringswerker aan. Er kan een individueel traject gestart worden waarbij maximaal 5 gesprekken plaats gaan vinden gevolgd door de evaluatie. Tevens geven wij de cliënt de mogelijkheid om een verlenging of een nieuw traject in te gaan, als 5 gesprekken niet voldoen aan de verwachtingen van de cliënt.
- We organiseren een kennisoverdracht voor collega's van De Horizon, waar tevens m.m.v. een ervaringswerker deze methodiek ingezet zal worden.

6. Signaleringsplannen

De signaleringsplannen van Fact Delfzijl en één Fact team in Groningen zijn in 2017 met begeleiding door de ervaringswerker bijgesteld en geactualiseerd. Veelal wordt het plan door de collega hulpverlener geformuleerd en getekend door de cliënt. Ons streven is om de regie zoveel mogelijk bij de cliënt neer te leggen. Daarbij is de samenwerking vanuit gedeelde ervaring zeer waardevol.

- In Fact teams wordt het plan periodiek bijgesteld door de cliënt in samenwerking met de ervaringswerker of een verpleegkundige.
- Bij inschrijving voor IMR is het signaleringsplan onderwerp van één van de thema's. Wij ondersteunen de cursist bij het actualiseren van het plan in toegankelijke taal.

7. Centrum Integrale Psychiatrie (CIP)

De Moedergroep nieuwe stijl in 2018 is een combinatie van de herstelvisie, de visie vanuit het CIP en de mindfulness. Het draaiboek werd herschreven in samenwerking met de ervaringswerker en beschrijft twaalf bijeenkomsten, verdeeld over vier blokken. Moeders kunnen na overleg met hun behandelaar aan alle twaalf bijeenkomsten deelnemen, of per blok instromen. Per blok staat er een thema centraal, opgedeeld in drie deelthema's.

- Primair doel is dat deelnemers concrete handvatten ontdekken voor het gebruik van steunbronnen uit het eigen netwerk. Daardoor ontstaat meer vertrouwen in eigen kracht. Secundair doel is om de uitstroom te bevorderen. Na deelname aan deze groep kunnen moeders meer afstand nemen van Lentis en meer steun zoeken in hun eigen netwerk.
- Wij bieden een veilige en uitdagende plek, waar deelnemers hun eigen gedrag en motieven onderzoeken en bijstellen. De groep wordt begeleid door een ervaringswerker en een verpleegkundige.

8. Preventie en mantelzorg versterken door inzet chatfunctie als onderdeel van E-health

De chatfunctie op de homepage van Lentis is toegankelijk voor iedereen die ervaringskennis wil delen met een ervaringsdeskundige. Wij zorgen voor meer publiciteit door een vlog, persbericht en nieuwe flyers en visitekaartjes die ook in WIJ- teams worden verspreid. Het doel in 2018 is om meer stagiaires EDZ jaar 2 toe te leiden naar deze taak.

De chat zorgt voor

- lotgenotencontact
- Informatieoverdracht
- steun
- inzicht in persoonlijk
- preventie

9. Active Recovery Triad (ART) voor Community Wonen

We nemen deel aan de community Wonen en zijn direct betrokken bij scholing en implementatie in onze teams. Christelle Chamuleau maakt deel uit van het projectteam. Marjon Huiting en Heleen Wadman maken deel uit van de projectgroep *Dit ben ik*.

In Wonen zullen we een groter aantal uren voor ervaringsdeskundigheid investeren door een functie op MBO niveau toe te voegen.

Mede door de herstelmeting bij Wonen (en eerder Fact) is de noodzaak voor werken vanuit een gezamenlijke en concrete visie op herstel naar voren gekomen. Wij stimuleren bewoners vanuit gedeelde ervaring op gelijkwaardig niveau om zich verder te ontwikkelen voor het behouden van hun stabiliteit en /of voor verandering in de zin van (begeleid) zelfstandig wonen.

Taken van de ervaringswerker MBO bij Wonen

- We zijn present tijdens inloop.
- We bieden doelgerichte individuele begeleiding ter bewustwording van eigen ervaringskennis, ter bevordering van autonomie en inzet van eigen krachtbronnen.
- We zijn een tijdelijk maatje voor het opbouwen en/of versterken van het sociale netwerk; dat doen we in samenspraak met teamleden.
- We bouwen bruggen en verlagen de drempel om deel te nemen aan groepen, workshops of buurtactiviteiten.
- Wij leveren een bijdrage aan themabijeenkomsten voor teamleden over HOZ.
- Wij zijn de co- begeleider van herstelgerichte groepen.
- We verlenen medewerking aan HOZ georiënteerde projecten.

10. Advisering

Naast de projecten van ART, Dit ben ik, evaluatie separatie, RAKT, Research en IHT verlenen wij medewerking aan projecten van partners.

- In mei 2018 start het **RAAK project Innovatiewerkplaats Ervaringsdeskundigheid** op initiatief van het Lectoraat Rehabilitatie van de Hanzehogeschool. Wij verlenen medewerking in de adviserende rol. De familie ervaringswerker en andere medewerkers zullen aansluiten.
- **Werkveld adviescommissie** van de opleiding Ervaringsdeskundigheid in de Zorg (EDZ): Bij de kwartaal overleggen is de expertise van ervaringswerk bij Lentis gevraagd. Toegevoegd is in 2017 ook de collega van praktijkopleiding Lentis.
- Phrenos: Deelname aan de periodieke bijeenkomsten van de herstelwerkplaats voor zowel POD als platform ervaringsdeskundigheid zal Heleen Wadman verlenen in 2018.
- Deelname aan de **werkgroep VNN Lentis** door Paul Coutinho.
- Deelname aan gesprekken met de **inspectie en zorgverzekeraars** door verschillende medewerkers.

Vooruitblik

- Elke ervaringswerker heeft zijn plaats in één basisteam met minimaal 24 uur p.w. en werkt daarvan 4 uur voor groepen en trainingen. Alle fact teams beschikken weer over een ervaringswerker.
- In de klinieken is een ervaringswerker per locatie voor IHT en HIC gepositioneerd. De nieuwe werkwijze evaluatie separatie is geïmplementeerd.
- De ART monitor is i.s.m. ervaringswerker bijgesteld en gezamenlijk dragen we de visie over HOZ bij Wonen uit. Er zijn ervaringswerkers HBO en MBO bij Wonen in dienst genomen.
- We investeren in scholing voor POD.
- Eind 2018 zijn minimaal 10 vrijwilligers in dienst als co trainer voor groepen. Deze activiteit is tegelijk een oefenplaats als voorbereiding op de opleiding EDZ.
- We zijn makkelijk vindbaar en als sterke partner met expertise van 7 jaar voor Wij teams e.a. organisaties in het sociaal domein.

Vakgroep, april 2018

